

Handreiking

Onderwerp : Tijdig vaststellen verantwoordelijke gemeente op grond van het nieuwe woonplaatsbeginsel voor jeugdzorg.
Van : Truus Vernhout (Ketenbureau i-Sociaal Domein) en Hester Heringa (VNG)
Aan : gemeenten, jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en cliëntenorganisaties
Datum : Vastgesteld in BO Rijk - VNG - BGZJ op 1 juli 2021

Inleiding

Vanaf 1 januari 2022 treedt de Wet wijziging woonplaatsbeginsel jeugd in werking. In de ministeriële regeling die bij deze wetswijziging hoort, is een termijn opgenomen van maximaal twee weken voor het vaststellen en bevestigen welke gemeente verantwoordelijk is voor een bepaalde cliënt. Het vaststellen en bevestigen wordt gedaan door gemeenten. In deze notitie staat wat deze maximale termijn betekent in de praktijk, hoe kan worden gestimuleerd dat die termijn gehaald wordt, hoe kan worden bewaakt dat die termijn niet (structureel) wordt overschreden en welke maatregelen er dan kunnen worden genomen.

Uitgangspunten 2-weken termijn

De reden dat deze termijn is gekozen voor het uitzoeken welke gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdzorg, heeft te maken met de volgende uitgangspunten:

1. De benodigde zorgverlening aan een jeugdige moet kunnen starten na uiterlijk twee weken;
2. Een zorgaanbieder moet binnen deze termijn weten dat hij de verleende en/of de te verlenen zorg vergoed krijgt en door wie.

Uitleg begrip 'tijdigheid'

De maximale termijn van twee weken waarbinnen duidelijk moet zijn welke gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdzorg¹ aan een specifieke jeugdige, start op het moment dat een aanbieder of gecertificeerde instelling (GI) een gemeente benadert met een 'verzoek om informatie'. In de praktijk wordt hiervoor het digitale 'verzoek om toewijzing' (VOT) gebruikt (JW315)². Dit gebeurt in situaties waarbij sprake is van een verwijzing door een arts of een uitspraak van een rechter. Als de toegang via een gemeente verloopt, bijvoorbeeld een sociaal wijk- of jeugdteam, dan kan die gemeente de zorg direct toewijzen aan één of meer aanbieders.

---

¹ In deze notitie wordt het woord 'jeugdzorg' gebruikt, waarmee bedoeld wordt: jeugdhulp, jeugd-beschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

² In deze notitie wordt de term 'verzoek om toewijzing' gebruikt omdat dit tevens een informatieverzoek inhoudt.

Als de jeugdige niet door een gemeente wordt aangemeld, ontvangt deze gemeente dus eerst een verzoek om toewijzing. Een zorgaanbieder stuurt dit verzoek naar de gemeente waarvan hij, op grond van bij hem beschikbare informatie, denkt dat deze verantwoordelijk is voor de jeugdzorg.

In het Standaard administratieprotocol (SAP) is bepaald dat een gemeente binnen 5 werkdagen moet reageren op dit verzoek met een toewijzing (JW301) aan de zorgaanbieder óf met een antwoordbericht (JW319) dat de gemeente zelf niet verantwoordelijk is en gaat onderzoeken welke gemeente dat wel is. Uiterlijk twee weken na ontvangst van het verzoek om toewijzing/informatie, geeft de betreffende gemeente door welke gemeente wel verantwoordelijk is voor de jeugdzorg. De zorgaanbieder kan vervolgens aan die gemeente om een zorgtoewijzing vragen.

Maatregelen die de VNG neemt om tijdigheid bij gemeenten te bevorderen

Om te stimuleren dat gemeenten binnen twee weken hun onderzoeksplicht kunnen afronden, neemt de VNG in de tweede helft van dit jaar (2021) de volgende maatregelen. De uitvoering van deze maatregelen is neergelegd bij het Ketenbureau i-Sociaal Domein, dat de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel ondersteunt.

- Er wordt een factsheet gepubliceerd met daarin een beslisboom voor het in de praktijk toepassen van het nieuwe woonplaatsbeginsel.
- In deze factsheet worden gemeenten gewezen op de absolute noodzaak dat de gemeente die het onderzoek naar de verantwoordelijke gemeente uitvoert, het resultaat van dat onderzoek, mét onderbouwing, deelt met de verantwoordelijke gemeente om te voorkomen dat die gemeente het onderzoek zelf moet herhalen. De zorgaanbieder moet ervan uit kunnen gaan dat het resultaat van het onderzoek is gedeeld met de verantwoordelijke gemeente.
- Bij herhaling wordt het belang van het zo snel mogelijk vaststellen van de verantwoordelijke gemeente gecommuniceerd, via alle daarvoor beschikbare kanalen (nieuwsberichten, webinars, regiobijeenkomsten, via de regioadviseurs e.d.) en op de daarvoor geëigende plaatsen (websites Ketenbureau, VNG, Jeugdzorg Nederland en VWS);
- Er is een helpdesk voor het beantwoorden van vragen van gemeenten en zorgaanbieders. Die helpdesk bestaat uit de 'Groep Woonplaatsbeginsel Jeugd' (platform/community voor alle betrokkenen) en de mailbox en het telefoonnummer van het Ketenbureau en de regioadviseurs.

Signaleren, evalueren en interveniëren

In het eerste halfjaar van 2022 kunnen zorgaanbieders bij het Ketenbureau een melding doen als ze:

- niet binnen twee weken te horen hebben gekregen welke gemeente verantwoordelijk is, als antwoord op een informatieverzoek (verzoek om toewijzing);
- te maken krijgen met een gemeente die door een andere gemeente als zijnde verantwoordelijk is aangewezen, maar deze verantwoordelijkheid desondanks betwist.

Deze melding kan per e-mail worden gedaan (ketenbureau@i-sociaaldomein.nl) of telefonisch bij een regioadviseur. Op elke melding wordt binnen 2 werkdagen gereageerd door de regioadviseur.

De regioadviseur neemt contact op met de zorgaanbieder en de betreffende gemeente om te achterhalen wat de oorzaak is van het overschrijden van de termijn. Vervolgens treedt hij/zij op als bemiddelaar richting een oplossing. Het resultaat van deze interventie wordt gemeld bij het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

Het Ketenbureau fungeert gedurende de eerste helft van 2022 als centraal meldpunt voor knelpunten in het nieuwe woonplaatsbeginsel jeugdhulp. Alle meldingen, de interventies en het resultaat daarvan, worden bijgehouden zodat er inzicht gaat ontstaan in de aard en omvang van het overschrijden van de 2-weken termijn en het verloop daarvan door de tijd. Deze informatie wordt geëvalueerd op de volgende momenten:

- in het eerste kwartaal na afloop van elke maand (begin februari, begin maart en begin april);
- na het tweede kwartaal (eind juni).

Door de meldingen gedurende deze periode te volgen, wordt duidelijk hoe vaak en bij welke gemeenten de termijn van twee weken wordt overschreden, waarom deze termijn wordt overschreden en in welke situaties. Deze informatie kan voor het sturingsoverleg c.q. bestuurlijk overleg tussen VWS, VNG en Jeugdzorg Nederland (namens de jeugdzorgbranches) aanleiding zijn om maatregelen te treffen, zoals het vereenvoudigen van het uitzoekwerk, het maken van aanvullende afspraken met gemeenten en/of het aanscherpen van wet en/of regelgeving.

Als daar aanleiding voor is, wordt het meldpunt voortgezet gedurende een langere periode zodat ook het effect van de genomen maatregelen geëvalueerd kan worden.

Naast dit specifieke, tijdelijke, meldpunt voor problemen die te maken hebben met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel, blijft de mogelijkheid bestaan dat een zorgaanbieder of GI zich met andere problemen of vraagstukken richt tot een regioadviseur. Ook blijft het mogelijk dat twee gemeenten die het niet eens worden over wie verantwoordelijk is voor de in te zetten jeugdzorg, hun geschil voorleggen aan de Geschillencommissie Sociaal Domein³. In dat geval past het gemeenten om onderling een regeling te treffen die ertoe leidt dat de zorgverlening al wel kan starten en zorgaanbieders worden betaald.

---

³ De weg naar deze geschillencommissie staat in principe ook open voor GI en aanbieders van jeugdhulp.